

تاثیر اقلیم و توپوگرافی در تشکیل ، تکوین و خصوصیات مورفولوژیکی خاکهای
منطقه کهگیلویه گرمسیری در استان فارس

خسرورامشنی و علی ابطحی

عضوهیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی فارس و دانشیار بخش خاکشناسی
دانشگاه شیراز

تاثیر اقلیم و توپوگرافی در تشکیل و تکامل خاکها بر روی مواد مادری شده است .
آهکی تحت شرایط آب و هوای نیمه بیابانی خلیف گرم تمامدیرترانه ای گرم
(روش کوسن) و نیمه خشک تسانیمه خشک مرطوب (روش آمبرژه) بسیارندگی
کسمتراز ۲۵۵ تا ۷۰۵ میلی متری میانگین دمای سالیانه ۱۹/۲ تا ۲۲/۰ درجه
مانندیکرادبارژیم های رطوبتی Xeric و Ustic, Aridic Ustic و رژییم های حرارتی
Hyperthermic و Thermic در جنوب ایران مطالعه شده است . مناطق مرطوب
از غرب به شرق بترتیب شامل دشتهای لیشر ، امام زاده جعفر ، بساقت و کوپین
و از شمال به جنوب دشتهای دهدشت و چرام بوده و جمعا " به مساحت ۴۲۲۰۰
هکتار در فاصله ۱۸۰ تا ۳۰۰ کیلومتری غرب و شمال غربی شیراز قرار گرفته اند .
در این مطالعات با استفاده از عکسهای هوایی ۲۰۰۰۰ : ۱ و حرور مطالعه ۴۶۰ پروفیل
برده ، باتوجه به شرایط جوی ، فیزیوگرافی ، مواد مادری ، مورفولوژیکی ،
واکنشیمی و نتایج آزمایشگاهی ۱۸ سری خاک درجه بندی شده
(Mollisols, Inceptisols, Entisols, Alfisols) و پهنج واحدهای فیزیوگرافی
(مخروط افکنه های آبرفتی - واریزه ای ، مخروط افکنه های آبرفتی ، دلاشتهای
شامه ای ، دشتهای آبرفتی دامنه ای ، دشتهای آبرفتی رودخانه ای) تشخیص
و تعیین گردید . باتوجه به اینکه خاکهای هر دشت بعد از مواد مادری در مناطق تسانیمه
خشک رابطه نزدیکی با فیزیوگرافی دارند لذا تاثیر اقلیم بر روی خاکها ،
در هر واحد فیزیوگرافی در دشتهای مختلف بررسی شد . در این مطالعات مواد مادری
در دشتهای مختلف تا اندازه ای بایکدیگر شباهت دارند ولی با افزایش پهنج
و کاهش درجه حرارت از غرب به شرق و شمال به جنوب خاکها از تکامل پروفیلی
و تنوع القهای بیشتری برخوردار هستند بطوریکه در لیشر و امام زاده جعفر با « داخل
پارندگی و حداکثر درجه حرارت در جلگه های دامنه ای فقط افق کلسیک با ساختار
ضعیف و در دهدشت و چرام (با پارندگی و حرارت متوسط) افق های کلسیک و کمبیک
نسبتا " قوی و در بساقت و کوپین (با حداکثر پارندگی) دارای القهای کلسیک
و کمبیک نسبتا " قوی تا قوی ، آرجیلیک و افق سطحی مالیک می باشد که
خود نمایانگر تاثیر اقلیم در تشکیل و تکامل خاکهای این مناطق است .